

Mural ARS LONGA w Sali nr 40

We wtorek (12.09.2023r.) mieszczący się w pracowni nr 40 budynku ILO w Piotrkowie Trybunalskim został oficjalnie zaprezentowany uczniom i nauczycielom naszej szkoły. W wernisażu w ciągu całego dnia wzięli udział uczniowie klas pierwszych, drugich, trzecich i czwartych różnych profili, nauczyciele, dyrekcja szkoły oraz Prezydent miasta Krzysztof Chojniak. Znaczenia symboliczne ukryte w muralu oraz proces jego powstawania omawiali sami wykonawcy oraz pomysłodawca i koordynator przedsięwzięcia nauczyciel ILO Robert Cieślak. Podczas pokazu nie brakło także urozmaiceń kulinarnych i rozrywek intelektualnych.

Co przedstawia dzieło?...

Mural na ścianie wschodniej sali nr 40 jest poświęcony sztuce. Tytuł Ars Longa pochodzi od starorzymskiej maksymy „Ars longa, Vita brevis” (Sztuka jest długa (wieczna), życie krótkie). Malowidło o wymiarach 3,45m x 7,5m stanowi eklektyczne zestawienie motywów artystycznych z kanonu malarstwa europejskiego i polskiego.

W centralnej części przechadzają się Platon i jego uczeń Arystoteles, filozofowie starogrecy zajmujący się m.in. estetyką. Napis umieszczony ponad ich głowami „ARS LONGA” sugeruje temat rozmowy antycznych mędrców. W kontekście całej pracy oraz poglądów obydwu filozofów nie trudno domyślić się, że Platon próbuje przekonać swojego ucznia o ponadczasowości sztuki przede wszystkim jako idei, Arystoteles zaś zdaje się zwracać uwagę na materialną część rzeczywistości jako nie mniej ważną inspirację dla artystów. Lilie w oczywisty sposób dodają podniosłości scenie, symbolizując czystość, nasturcje akcentują dobro. Ten fragment malowidła jest inspirowany freskiem Rafaela Santi pt. „Szkoła ateńska”. Scena dekorowana jest motywami antykizującymi, nawiązującymi do architektonicznego porządku korynckiego oraz motywami secesyjnymi – kwiatami projektowanymi min. przez Stanisława Wyspiańskiego. Po prawej i po lewej stronie od centrum znajdują się dwa panele przedstawiające lustrzane odbicia projektu niemieckiego malarza i grafika secesyjnego Otto Eckmana. Łabędzie to nie tylko typowy motyw secesji, to także tradycyjny symbol poezji, ważnej, szczególnie dla Platona dziedziny sztuki. Poetyckie łabędzie mogą też przypominać jedną z pieśni Jana Kochanowskiego, przedstawiającą metaforyczną przemianę poety w łabędzia. Dalej od części centralnej po prawej i po lewej stronie znajdują się kolejne, krańcowe panele inspirowane sztuką secesji. Tym razem są to obrazy inspirowane projektami witraży autorstwa Stanisława Wyspiańskiego. Prawy przedstawia Apolla, opiekuna sztuk. Wyspiański wyobraził go jako potężną postać dźwigającą na plecach lirę. Bóg sztuki znajduje się w centrum kosmicznych orbit, z których wyłaniają się kolejne boskie twory. Ten panel z pewnością bliższy jest koncepcji Platona, dla którego sztuka jest odbiciem idei, zjawiska boskiego, ponadmaterialnego, wykraczającego ponad sprawy przyziemne, ludzkie. Skrajny panel po prawej stronie przedstawia „Caritas” czyli miłość i dobroć. Wyspiański zaproponował zilustrowanie tego motywu poprzez przedstawienie młodej kobiety z dzieckiem na rękach. Obraz przywodzi na myśl tradycyjny motyw sztuki chrześcijańskiej – Madonnę z dzieciątkiem, jednak jest to zabieg uświęcający macierzyństwo, matczyną miłość jako miłość ziemską, ludzką. Obydwa skrajne panele ustawione są w konfrontacji do obydwu filozofów: boski Apollo z góry przygląda się Arystotelesowi manifestującemu wartość materii jako inspiracji artystycznej, zaś młoda kobieta z dzieciątkiem, znająca miłość, dobro i problemy ziemskie nieco z góry patrzy na teoretyka Platona. Nie tylko więc Platon i Arystoteles toczą swoją debatę o tym co jest ważniejsze w sztuce: idea czy materia, ale ich „rozmówcami”, wyrażającymi odmienne stanowiska stają się także Apollo i młoda matka z dzieciątkiem. Dyskutujących „rozmówców” godzi walor estetyczny całej pracy oraz jej temat: w sztuce jest miejsce na wszystko, ponieważ jest ... wieczna.

Proces powstawania

Projekt malowidła opracował nauczyciel języka polskiego, historii sztuki i plastyki Robert Cieślak. Pierwsze prace rozpoczęły się 13 marca 2023 r. od przygotowania ściany oraz rozpoczęcia szkicowania. Do udziału w przedsięwzięciu zgłosiło się blisko dwudziestu uczniów i uczennic klas pierwszych drugich i trzecich, którzy bardzo chętnie uczestniczyli w projekcie po zajęciach lekcyjnych, najwytrwalsi często nawet trzy razy w tygodniu. Dzięki temu tempo powstawania malowidła było imponujące: pod koniec czerwca było niemal ukończone. Ostatnie poprawki zostały wykonane wspólnie w czasie wakacji. Czas na przedstawienie młodych artystów z „Chrobrego” (lista nazwisk nie jest przypadkowa; została ułożona adekwatnie do włożonego wkładu w powstanie obrazu):

Małgorzata Pawliszewska, Nadia Adamczyk, Michał Wartacz, Tomasz Banaszczyk, Zuzanna Janowska, Zofia Wróbel, Olimpia Błoch, Zuzanna Filipek, Nikodem Malec, Bernard Żak, Lena Maciejewska, Kinga Gorzkiewicz, Aleksandra Staszek, India Jaguś, Paulina Dworzyńska, Maja Wiączek, Julia Gątkowska, Mikołaj Lewandowski.

Tekst R.Cieślak, zdjęcia Kinga Gorzkiewicz, R.Cieślak.